

LEOPOLD LEVY’NİN ÇAĞDAŞ TÜRK RESMİNE KATKISI

Ahmet DALKIRAN*

ÖZET

Türk hükümetinin 1936 yılındaki davetiyle, 1937’de geldiği Türkiye’de, 1949 yılına kadar Güzel Sanatlar Akademisi Resim Bölümü Başkanı olarak görev yapan Lévy, Akademideki ilk yılında, asistanı Sabri Berkel’in de yardımıyla İstanbul’da bir gravür atölyesinin kurulmasını sağlamıştır. Bu atölyeden yetişen, Neşet Günal, Fethi Karakaş ve Fethi Kayaalp gibi çok değerli sanatçılar, Çağdaş Türk resminde önemli bir yer edinmişlerdir.

Lévy, Bursa’da da bir atölye açılmasını sağlamıştır. Atatürk’ün emriyle açılmış, Beşiktaş’taki Resim ve Heykel Müzesi’nin güzelleşmesi ve zenginleşmesi için çabalamış; Braque, Picasso, Matisse ve Dufy gibi dünyaca ünlü ressamalara ait eserlerin müzeye kazandırılmasında önyak olmuştur. Sanatçı, Devlet Resim Heykel Sergileri’nde seçicilik görevlerinde bulunmuş, abide ve heykellerin korunması ve planlanması komisyonunda görev almış, Unesco tarafından Paris’te düzenlenen sergide yer alacak resimleri seçmiştir. Öğrencilerinin açtığı Yeniler Grubu sergilerine destek vermiştir. Lévy için, öğrencisi Turgut Atalay: “...O’ndan iyisi Türkiye’ye gelemezdi. Her dersi bir konferanstı...” demiştir.

Lévy, II. Dünya Savaşı bitiminde 1949’da istifasını vererek Fransa’ya dönerken, geride, yetiştirdiği ve aralarında; Nuri İyem, Avni Arbaş, Selim Turan, Tiraje Dikmen ve Nejad Devrim’in de bulunduğu çok sayıda genç kuşak Türk ressamına çığır açmış, resim dillerini bulmalarında bir usta olarak, katkıda bulunmuştur. Ayrıca, sergileri, konferans ve yazılarıyla ya da atölye revizyonlarıyla; öğrencilerinin sanatçı kişiliklerinin gelişimine olanak sağladığı, onları belirli sanatsal kalıplara göre sınırlayan bir hoca olmayarak, Türk Resmî’nin çağdaşlaşma sürecinde önemli katkılar sağladığı söylenebilir.

THE CONTRIBUTION OF LEOPOLD LEVY ON CONTEMPORARY TURKISH ART PAINTING

ABSTRACT

Levy, who worked as the head of Painting Department of Fine Arts Academy until 1949 after arriving in Turkey invited by the Turkish government in 1936, contributed to establish an Engraving Workshop in Istanbul with the help of his assistant Sabri Berkel. Many extraordinary artists such as Neşet Günal, Fethi Karakaş and Fethi Kayaalp who have been through this workshop, have gained a seat in Modern Turkish painting.

Levy also enabled the establishment of a workshop in Bursa. He strove for healing and enrichment of Painting and Sculpture Museum in Beşiktaş having been opened by the order of Atatürk; took the initiative to bring the museum to gain the works belonging to the world-famous painters such as Braque, Picasso, Matisse and Dufy. The artist served in the selectivity the State Painting and Sculpture Exhibition, took part in the commission of planning and protection of monuments and statues, and selected the pictures that would take place in the exhibition organized by UNESCO in Paris. He supported the New Group exhibitions opened by his students as well. For Levy, his student Turgut Atalay: « no one better than him could come to Turkey. His each lecture was a conference ».

At the end of World War II in 1949, while returning to France by giving his resignation, as a master, Artist contributed in finding Picture languages to many young generation of Turkish artists including Nuri İyem, Avni Arbaş, Selim Turan, Tiraje Dikmen and Nejad Devrim whom he had trained. Moreover, it can be concluded that he contributed to the modernization process of Turkish painting by enabling the development of his students’ artistic side through his conferences, writings, exhibitions and workshop revisions.

Anahtar Kelimeler: Léopold Lévy, Güzel Sanatlar, Akademi, Atölye, Türk Resmi.

Key Words: Léopold Lévy, Fine Arts, Academy, Atelier, Turkish Painting

* Yrd. Doç. Dr.; Selçuk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü. Alaaddin Keykubat Kampüsü. Selçuklu/Konya/Türkiye, E-Mail: dalkiran30@hotmail.com.

GİRİŞ

Yirminci Yüzyıl'ın ilk çeyreğinde işgal altında kalan Anadolu topraklarında Türk ulusunun yok edilmesine karşı girişilen büyük bir savaşın zaferle sonuçlanması tarihin en önemli olaylarından biridir. Varlığı yok olmak üzere olan bir milletin yeniden yaşama bağlanması anlamına gelen bu zafer, Atatürk tarafından, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin 29 Ekim 1923'te kurulmasıyla taçlandırılmıştır.

Cumhuriyet'in kuruluşuyla birlikte birbiri ardına hayata geçirilen devrimler uygulamaya konulurken sanatın toplum için önemini kavramış olan Atatürk, kültür ve sanat sorunlarına oldukça önem vermiş, devletin görevleri arasına bu konularla uğraşmayı da katarak, sanat eğitiminin gelişim seyrine önemli katkılarda bulunmuş ve sanata ilgiyi devlet politikası haline getirmiştir¹.

Genç Cumhuriyetin ilk yıllarında sanat, yalnızca estetik bir sorun olmamış, çağdaşlaşmayı sağlayacak devrimlerin gerçekleştirilip, halka benimsetilmesi işlevini de yüklenmiştir. Sanat, eğitim işlevini de dolaylı olarak yüklediğinden, devrimlerin benimsetilmesinde bir propaganda aracı olmuştur. *"Ben bazıları gibi kamuoyunu yavaş yavaş benim düşüncelerimin derecesinde tasavvur etmeğe alıştırmak suretiyle bir devrimin yapılabileceğini kabul etmiyorum. Neden ben bu kadar senelik yüksek eğitim gördükten sonra kültürü olmayanların seviyesine ineyim. Onları kendi seviyeme çıkarırım"* diyen Atatürk, devrimlerin yavaş yavaş gerçekleştirileceğine inanmadığından, hızlı bir değişimin yaşanması için kısa zamanda halkın kültür seviyesinin yükseltilmesini gerekli görmüştür. Bu nedenle, halkın kültür seviyesinin yükseltilmesinde, sanatın bireyleri kolay etkileme özelliğinden faydalanılması ve sanatsal faaliyetlerin devlet himayesine alınması gündeme gelmiştir. Devlet desteği, öncelikle sanatçıların yetişmesini sağlayacak eğitim olanakları kapsamında söz konusu olmuş ve yurt içi eğitim yurtdışında pekiştirilmiştir².

Bu kapsamda *"...1924'den itibaren, bilgi, birikim ve deneyim kazanma yanında Avrupa sanatını kaynağında inceleyebilmek amacıyla yurt dışına birçok sanatçı burslu olarak gönderilmiştir"*³. 1924'teki ilk uygulama ile çeşitli dallardan 22 kişi Almanya'nın Münih ve Fransa'nın Paris şehirlerine gönderilmiştir. Paris'e gönderilenler arasında; Cevat Dereli, Refik Epikman, Şeref Akdik, Mahmut Cûda (Mahmut Fehmi) ve Muhittin Sebati olmak üzere beş ressamın olması⁴ ise, devletin genelde sanata ve özelde resim sanatına verdiği önemi göstermesi açısından önemlidir. Ancak burada belirtmek gerekir ki; Paris'e gönderilen söz konusu beş ressamdan birisi olan Mahmut Cûda, daha önce 1923 yılında da, kendi olanaklarıyla Münih'e gitmiş ve bir buçuk yıl Hofmann atölyesinde çalışmıştır⁵. Sanatçı 1924 yılında Türkiye'ye döndükten sonra ise aynı yıl Maarif Vekâleti'nin düzenlediği Avrupa konkurunu kazandığı için 1925 yılının Ocak ayında, Paris'e öğrenime gönderilen ilk ressamların arasına katılmıştır⁶.

İlk Cumhuriyet kuşağı sanatçıları, yurt dışındaki eğitimlerini tamamlayıp Türkiye'ye döndüklerinde, sanat hayatında canlılık ve hareketlilik başlamış ve özellikle ressamlar çok

¹ Enver YOLCU; **Türkiye'de Sanat Eğitiminin Tarihçesi**, <http://www.geocities.com/enveryolcu/egitim/tarihce.html> (01.12.2005, 19:35'te indirilmiştir).

² Nilüfer ÖNDİN; **"Cumhuriyet'in Kültür Politikası ve Sanat"**, Sanat Dünyamız Kültür ve Sanat Dergisi, Sayı: 89, Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul, Güz 2003, s:147.

³ YOLCU; a.g.e.k.

⁴ Nurdane ÖZDEMİR; **Anadolu Halk Kültüründe Resim, Heykel ve Müziğin Yeri, Önemi**, Nurol Matbaacılık, Ankara, 1997, s:127.

⁵ Kıymet GİRAY; **CUDA Mahmut**, Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, Cilt:1, YEM Yayınları, İstanbul, 1997-a, s:363.

⁶ Kıymet GİRAY; **Türkiye İş Bankası Resim Koleksiyonu**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 1997-b, s:240.

aktif etkinliklere girişmişlerdir. 1926 yılında “*Türk Sanayi-i Nefise Birliği*” daha sonra da adı değiştirilerek “*Güzel Sanatlar Birliği*” ve 1928 yılında da “*Müstakil Ressamlar ve Heykeltıraşlar Birliği*” kurulmuştur⁷.

1925 yılından itibaren, örgün eğitimde resim, eliş ve müzik derslerinin konulması ve yaygın eğitimde sanat eğitimini geniş kitlelere götürmeyi amaçlayan; 1932 yılında açılmaya başlanan “*Halkevleri*” ile daha da kabarık sayıdaki “*Halkodaları*” ve nihayet “*Halk Eğitim Merkezleri*” açılmıştır⁸. Ayrıca, gerek sanatçıya ve gerekse izleyiciye görsel bellek oluşturan İstanbul Resim ve Heykel Müzesi açılmış, bakanlık bütçesine tahsisat koyarak sergilerden eser satın alınmaya başlanmıştır. Halkı ressamlarla, ressamı halkla buluşturma gayesiyle Cumhuriyet Halk Partisi tarafından Yurt Gezileri düzenlenmiş ve eski ismi Sanayi-i Nefise olan Devlet Güzel Sanatlar Akademisi’ndeki bölümlere Avrupa’dan çağrılan yabancı hocalar atanmıştır⁹. Yapılan atamalarda Akademi resim bölümünün başına Fransız ressam ve akademisyen Léopold Lévy getirilmiştir.

Lévy’nin 1937 yılında üç yıllık anlaşmayla geldiği Güzel Sanatlar Akademisi Resim Bölümü Başkanlığı görevi tam on üç yıl sürmüştür.

Sanatçı için, öğrencilerinden Turgut Atalay: “*Ondan iyisi Türkiye’ye gelemezdi. Her dersi bir konferanstı. Sanatsal konuşmalarının her biri birbirinden zengindi (...) O, hep kendi çizgisini götürmek istedi. Bu da engin kültürünün verdiği sorumluluktan kaynaklanıyordu*”¹⁰ demektedir.

Atalay’ın Léopold Lévy hakkındaki sözleri, Lévy’nin Türkiye’de kaldığı süre içerisinde resim sanatının gelişim ve değişimindeki etkin rolünü kanıtlar niteliktedir. Ancak, Sanatçının Türk Resmi üzerindeki rolünü ele almadan önce kısaca biyografisine değinmek, yaptıklarının anlaşılır olması adına gereklilik arz etmektedir.

LEOPOLD LEVY KİMDİR?

Paris’te 1882 yılında dünyaya gelen Lévy, hepsi müzisyen olan beş kardeşin en küçüğüdür. Onbeş yaşında iken evlerindeki Courbert’nin bir resmini kopya ederek ilk resmini yapmış ve aynı yıl sadece resim yapmak için liseyi terk etmiştir¹¹. 1897’de kısa bir süre Paris’te Dekoratif Sanatlar Yüksekokulu’na serbest öğrenci olarak yazılmış ve daha sonra, özellikle canlı model kullanan özel akademilerde çalışmıştır. Serbest akademilere devam ederken sürekli Louvre Müzesi’ne giderek oradaki ressamlarla arkadaşlık etmiş ve birçok resim incelemiştir. Matisse, Marquet ve Derain’le tanışması da bu tarihlerde olmuştur¹². Sanatçı, 1898 yılında Luxemburg Bahçesi’nde toplanan sanatçı ve yazarların çevresine girmiş, burada uzun sürecek dostluklara adım atmıştır¹³.

Lévy, 1900’de *Bağımsızlar Salonu*’nda (Salon des Independants), daha sonra kendisini zirvenin en tepesine taşımasa da belirli bir üne kavuşturacak olan ‘*Kapı*’ adlı ilk

⁷ Nurullah BERK & Adnan TURANİ; **Türk Resminde Modern Eğilimlere İlk Adımlar** Başlangıcından Bugüne Çağdaş Türk Resim Sanatı Tarihi, Cilt:2, Tıglat Basımevi, İstanbul, 1981.

⁸ YOLCU; a.g.e.k.

⁹ Nilüfer ÖNDİN; “**Cumhuriyet’in Kültür Politikası ve Sanat**”, Sanat Dünyamız Kültür ve Sanat Dergisi, Sayı: 89, Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık, Güz 2003, s:155.

¹⁰ Emine ÇAYKARA; **Lepold Levy**, (Tempo 1995), <http://www.eminecaykara.com/index.php?bolum=yazidetay&id=30>. (16.03.2011, 22:36’da indirilmiştir).

¹¹ Levent YILMAZ; **Leopold Levy**, http://www.felsefekibi.com/sanat/isimler/_isimler_alfabetik_levy_leopold.html. (16.03.2011, 22:30’da indirilmiştir).

¹² Z. RONA; **Léopold Lévy**, Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, YEM Yayıncılık, İstanbul, 1997, s:1108.

¹³ YILMAZ; a.g.e.k.,

soyut çalışmasını sergilemiştir¹⁴. Lévy'nin 'Kapı' isimli tablosu, bu sergide Matisse tarafından çok beğenilerek başköşeye asılmıştır. 1909'da gravür sanatçısı Heyman ile tanışan ve ondan gravürün inceliklerini öğrenen sanatçı *Güzel Sanatlar Derneği*'nin de üyesi olmuş ve sürekli olarak sergilerine katılmaya başlamıştır. Ancak yıl 1914 olduğunda, sanatçı I. Dünya Savaşı'na katılmak üzere askere alınmıştır. Lévy'nin askerde geri hizmette yer alması ise kendisine bol bol resim yapma imkânı sağlamış ve en önemli yapıtlarını bu yıllarda üretmiştir. Eleştirmenler onun bu döneminde İzlenimciliğe tepki gösterip Kübistlerle aynı şeyi yaptığını belirtmektedirler. Sanatçı, savaştan sonra ise sanatında coşku, heyecan ve lirizm dönemini başlatacak olan Akdeniz kıyılarını keşfetmiştir¹⁵.

Lévy, 1920'lerin ortalarında, artık belirli düzeyde tanınmışlığa sahip bir ressam olarak birçok resim ve gravür sergisi açmıştır. 1934 yılında *Lucretius*'un 'De Rerum Natura' (Evrenin Yapısı) adlı beş kitaplık yapıtı için 41 oymabaskı, 1935'de de "Normandie" yolcu gemisi için dört büyük pano ile bazı evler için duvar resimleri gerçekleştirmiştir. 1936'da 'Legion d'Honneur' nişanı almış ve şövalye olmuştur. Ocak 1937'den Aralık 1949'a kadar Türkiye'de kalan Lévy akademik kurallara bağlı bir ressam olmayıp, yenilikçi tavrı benimsemesine karşın birçok modern akımı gelip geçici görmüş, doğanın akıl ve duygu yoluyla yorumlanmasını savunmuştur¹⁶. Sanatçı, 1949'da Türkiye'den ayrıldıktan sonra, 1950 yılından ölüm tarihi olan Aralık 1966'ya kadar Paris'te beş, Londra'da bir sergi açmıştır. 1962 yılında Paris'te açtığı '80. yıl' sergisinin kataloğunun önsözünü ise Yves Bonnefoy yazmıştır¹⁷.

LEOPOLD LEVY'NİN ÇAĞDAŞ TÜRK RESMİNE KATKISI

1914 (Çallı) Kuşağı ressamlarından Namık İsmail'in, Güzel Sanatlar Akademisi müdürü iken 1935'te ölmesi üzerine, yerine Mareşal Fevzi Çakmak'ın damadı sanat tarihçisi Burhan Toprak atanmıştır. Ancak o yıllarda, akademide, Namık İsmail'in mensup olduğu 1914 Kuşağı'ndan hocalarla *D Grubu*'nu oluşturan genç hocalar arasında derin bir sürtüşme ortamı bulunmaktadır¹⁸. Ayrıca o sıra akademiye egemen olan 1914 kuşağı sanatçıları bir hayli yaşlanmışlar ve öğretim sistemleri üzerinde de tartışmalar yoğunlaşmıştır¹⁹. Yaşanan bu tablo içerisinde, akademi müdürü Burhan Toprak, *D Grubu* sanatçıları destekleyen bir tutum izlemiş ve aynı zamanda öğretim kadrosunun yenileştirilmesi için yabancı hocalar getirilmesi yolunda girişimlerde bulunmuştur. Böylece 1933 üniversite reformunda alınan kararlara da uygun olarak, 1936 yılı sonlarında heykel atölyesi şefliğine getirilen Alman Rudolf Belling ve mimarlık bölümüne getirilen Alman Bruna Taut'un yanında, 1937 Ocak ayında Fransız ressam Léopold Lévy'de resim atölyesi şefliğine getirilmiştir²⁰.

Yabancı hocaların akademide sanat eğitime egemen oldukları 1937-1948 yılları arasında Türk hocalar onların çevirmenliğinin ötesinde, bir etkinlik gösterememişlerdir²¹.

Türkiye'de 1933 yılında *D Grubu*'nun kuruluşuyla birlikte kuşaklar arası anlaşmazlığın su yüzüne çıktığı, hoşnut olmayan kesimin basın aracılığıyla seslerini yükselttiği bir ortamda

¹⁴ RONA; a.g.e., s:1108.

¹⁵ YILMAZ; a.g.e.k.

¹⁶ RONA; a.g.e., s:1108.

¹⁷ YILMAZ; a.g.e.k.

¹⁸ Nurdane ÖZDEMİR; *Anadolu Halk Kültüründe Resim, Heykel ve Müziğin Yeri, Önemi*, Nurol Matbaacılık, Ankara, 1997, s:167.

¹⁹ Kıymet GİRAY; *Türkiye İş Bankası Resim Koleksiyonu*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 1997, s:346.

²⁰ Sezer TANSUĞ; *Çağdaş Türk Sanatı*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2008, s:190.

²¹ ÖZDEMİR; a.g.e., s:167.

göreve başlayan Léopold Lévy, akademideki gençlerin temsil ettiği yeni sanat anlayışını desteklemiştir²². Ancak buna rağmen çok yerinde bir kararla, öğrencileri eski hocaların elinden almamış, atölyelerini kapattırmamıştır. İbrahim Çallı, Hikmet Onat, Feyhaman Duran gibi eski hocalar atölyelerini muhafaza etmişlerdir. Lévy sadece genç resamlardan seçilen ve daha önce Paris'te bulunmuş kimi isimleri kendisine asistan olarak seçmiştir. Böylece Bedri Rahmi Eyüboğlu, Sabri Berkel, Cemal Tollu, Zeki Faik İzer ve Nurullah Berk akademinin öğretim kadrosuna alınmıştır²³.

Lévy, ilk yılında, asistanı profesör Sabri Berkel'in de yardımıyla, metal gravür ve serigrafi gibi baskı tekniklerin verildiği gravür atölyesini kurmuş ve öğreticiliğini yürütmeye başlamıştır. Neşet Günal, Fethi Karakaş ve Fethi Kayaalp, bu atölyede öğrendiklerinin parıltısına kendi yaratıcılıklarını katan değerli Türk ressamı arasındadır²⁴.

Türk gravür sanatı, Türk resim sanatının çok genç bir dalıdır. Türkiye'de en erken kullanılmaya başlanan baskı tekniği, taş baskı (litografi) tekniğidir. XVIII. yüzyılın sonunda Almanya'da bulunan ve geliştirilen bu teknik, Türkiye'ye oldukça erken gelmiştir. Harita ve kitap basmakta kullanılan bu teknikle bazı halk resimleri de yapılmıştır. Aşağı yukarı 1930'lu yıllara kadar, halk kahvelerinin duvarlarına asılan *Köroğlu*, *Ferhat ile Şirin*, *Dünya Güzeli* gibi renkli levhalar taş baskı ile yapılmışlardır. Bu resimleri taş baskı sanatının Türkiye'deki öncüleri sayabiliriz. Tahta kalıplarla resim basma tekniği ise, XX. yüzyılın başında, dergi ve kitaplara resim basmak için kullanılmıştır. Resimleri çizen, oyan ve basan ayrı ayrı kimselerdir. Bu nedenle çalışmalar bir üretim işinden öteye geçememiştir. Ancak II. Dünya Savaşı'ndan sonra, tüm dünya'da baskı tekniklerine karşı başlayan büyük ilgiye paralel, aynı yıllarda Lévy'nin gravür baskı tekniğini Türk öğrencileriyle tanıştırmasıyla, Türk sanatında da bu tekniğe karşı yoğun bir ilgi başlamıştır. Sanatçılar kişisel anlatımlarını bulmak ve geliştirmek için gravür sanatının çeşitli olanaklarından faydalanmışlardır. Yaratılan eserlerin, orijinal değerini yitirmeden çoğaltılabilmesi de, bu tekniklerin tutulmasında ikinci bir etken olmuştur. Lévy'den sonra 1962 yılında İstanbul Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulunda iyi donatılmış yeni bir gravür atölyesinin açılması ise genç sanatçıların çalışma olanaklarını daha da çoğaltmış ve bu alanda Türkiye'de belirgin bir gelişme kendisini göstermiştir²⁵.

Enerjisi ve insan sevgisiyle Bursa'da da bir resim atölyesi kurulmasını sağlayarak ressamın burada çalışmasına önderlik eden Lévy, Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nde de bir kitap bölümünün açılması için uğraşarak, hazırlamış olduğu projeyi o dönemin bakanına sunmuştur. Sanatçı, 1937 Eylül'ünde ise, Atatürk'ün emri ile Dolmabahçe Sarayı'nın yanı başındaki Velihaht Dairesi'nin, Resim ve Heykel Müzesi olarak teşhir düzeni içine sokulmasında, güzelleşmesi ve zenginleşmesinde bizzat çabalamıştır. Hâlâ müzede bulunan, Bonnard, Derain, Marquet, Segonzac, Braque, Picasso, Matisse ve Dufy gibi değerli ressamın eserlerinin müzeye kazandırılmasında önayak olmuştur²⁶.

Müzenin açılmasını izleyen süreçte, müzeyle ilgili olarak yayınlanan makalelere göz atıldığında ise, Léopold Lévy'nin çabalarını takdir etmemek mümkün değildir.

Ar dergisinin *Cumhuriyet* gazetesinden aktardığı bir yazısında, Ahmet Hamdi Tanpınar şunları söylemektedir.

²² Hatice BİLEN BUĞRA; *1914'lerden 1949'lara Türk Resim ve Romanında Gerçekçilik*, Ötüken Neşriyat A.Ş., İstanbul, 2007, s:215.

²³ Nurullah BERK & Hüseyin GEZER; *Elli Yılın Türk Resim ve Heykeli*, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 1973, s:69.

²⁴ ÇAYKARA; a.g.e.k.

²⁵ BERK, & GEZER; a.g.e., s:93-94.

²⁶ ÇAYKARA; a.g.e.k.

“...Şimdiye kadar bir müzemiz olmadığı için, resim tarihimiz telafi edilemeyecek zararlara uğramıştır. Yeni Türk resminin başlaması bir asırlık hadisedir. Bu kadar yakın ve kısa bir zaman içinde yazık ki birçok eser ve hatta isimler bile kaybolmuştur. Hamdi Bey ve Şeker Ahmet Paşa neslinden evvelki nesil, yani asıl bu işe başlayanlar hakkında hemen hiçbir şey bilmiyoruz... Biz ve bizden evvelki nesil, sergilerin son senelere mahsus olan nadir fırsatları bir tarafa bırakılırsa, ekseriyet itibari ile resim zevkini kartpostallardan ve yahut mektep kitaplarına geçmiş tarihi tabloların kötü kopyalarından aldık... Bugün yetişen nesil ise bir müzede hakiki resim ile karşılaşacak...”²⁷ demektedir.

Özsezgin²⁸; “1940 sonrası kuşağın kendisini kabul ettirmesinde ve etkinliğini daha sonraki kuşaklara iletmesinde bu müzenin küçümsenmeyecek bir payı vardır. Müze açıldığı tarihten sonra, genç kuşak sanatçılarının özgün nitelikte yapıtlarına yer vermiştir” demektedir.

Léopold Lévy, Türk resminin yerleşmesi ve gelişmesine, Resim ve Heykel Müzesinin kurulması aşamasındaki çabaları yanında çeşitli yazı, konferans ve sergileriyle de katkıda bulunmuştur.

Sanatçı, “Le Journal d’Orient” ve “İstanbul” gibi gazetelere makaleler yazmıştır. Çeşitli semtlerin peyzajlarını yapmış, otantik, bozulmamış, kendine özgü neresi varsa gözünden kaçırmamıştır. Onlara kendi duyarlılığını katarak tuvale yansıtmıştır²⁹. Türkiye’de kaldığı süre içinde 560 kadar resim yapmış olan Lévy, akademideki derslerinin yanı sıra, biri akademide (1938) diğeri ise, Fransız konsolosluğu sergi salonunda (1947) olmak üzere iki kişisel sergi açmıştır³⁰.

Sanatçı açtığı kişisel sergiler ve katıldığı karma sergiler yanında Devlet Resim Heykel Sergileri’nde seçicilik görevlerinde de bulunmuştur³¹.

Ödüllü olan Devlet Resim ve Heykel Sergileri ilk olarak Ankara’da, daha sonra ise İstanbul ve İzmir’de düzenlenmiştir. Devlet dairelerinin bu sergilerden aldıkları resimler, resmi dairelere konulmuş, bunların bir bölümü, daha sonra Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi’nin temelini oluşturmuştur. Devlet Resim ve Heykel Sergileri; resim ve heykel alanındaki yeni eğilimler ile ülkedeki sanat potansiyeli hakkında fikir vermesi ve bu sanata ilgi çekmesi yönünden oldukça önem arz etmektedir³².

Lévy, *Abide ve Heykellerin Korunması ve Planlanması Komisyonu*’nda da görev almış, *Unesco* tarafından Paris’te düzenlenen sergide yer alacak resimleri seçmiştir. Ayrıca, 1937 yılında Paris’te düzenlenen sergide yer alan Türkiye pavyonu için pano tasarlamıştır³³.

Sanatçıdan, 1947’de *Ankara Operası*’nın açılışı için bir gravür eser yapması istenmiş, O, çalışmanın konusunu *Boğaziçi*’nden seçmiştir. Ahmet Hamdi Tanpınar, Nurullah Ataç, Yahya Kemal, Sabahattin Ali, Fikret Adil, Arif Dino, Abidin-Güzin Dino, Nadir-Berin Nadi, Lévy’nin Türk dostları arasındadır. Sanatçı bu dostlarıyla Tokatlıyan, Pera Palas, Park Otel,

²⁷ TANSUĞ; a.g.e., s:194.

²⁸ Kaya ÖZSEZGİN; *Başlangıcından Bugüne Çağdaş Türk Resim Sanatı Tarihi*, Cilt:III, Tıglat Basımevi, İstanbul, 1982, s:159.

²⁹ ÇAYKARA; a.g.e.k.

³⁰ Çağdaş ÖZKAN; *Soyut ve Soyutlamacı Eğilimler Kapsamında Türk Resminde “Manzara”*, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Resim Ana Sanat Dalı, İzmir, 2007, s:26.

³¹ Şeyda ÜSTÜNİPEK.; *1936-1950 yılları arası Güzel Sanatlar Akademisi: Léopold-Lévy ve Atölyesi*, Doktora Tezi. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı, İstanbul, 2009.

³² ÖZDEMİR; a.g.e., s:146.

³³ ÜSTÜNİPEK; a.g.e.

Lebon, Markiz ve Degustasyon'da buluşup, birçok konuda sohbet edip görüş alışverişinde bulunmuş³⁴ ve Türk sanat ortamının gelişimine katkı sağlamıştır.

Lévy'nin Türkiye'ye geldiği yıllarda, Avrupa'da soyut resim çalkantıları egemendir. Gerçek soyut sanatın Türkiye'de bulunduğunu, bu ülkenin kültür ve sanat kaynaklarında soyut resmi haklı çıkaracak ürünlerin yer aldığını her fırsatta ifade eden Lévy "*Hakiki soyut sanat Türkiye'dedir*" demekten kendisini alamamıştır. Eğittiği öğrencilerine aşladığı temel düşünce, kişilik düşüncesidir. "*Türk öğrencilerime daima bütün hayatım boyunca kendime söylediğim şeyi söyledim. Müstakil ve şahsi kalınız. Onlara hiçbir sanat fikrini zorla benimsetmedim. Kendi kişiliklerini bulmalarına kendi kendilerini yetiştirmelerine yardımcı olmaya çalıştım*"³⁵ diyen Lévy, Türkiye'de kaldığı on üç yıl boyunca Akademi'deki eğitim sistemini modern bir düzeyde değiştirme gayesinde olmuştur.

Kimi Türk ressamlarının folklorla yönelmelerini ve Türk olarak kalmayı bu koşula bağlı görmelerini de yeri geldikçe eleştiren Lévy'ye göre bir Türk ressamının yapısı; "*İlhamını ister folklordan alsın, ister almasın, daima Türk resmidir*"³⁶.

Lévy, akademik bir ressam olmaması, açık bir görüş ve çağa uygun bir işçiliğe sahip olmasıyla beraber, modern resmin çoğu eğilimlerini kabul etmemiş ve gelip geçici modalar oldukları kanısını gizlememiştir. Öğrencilerini, dürüst, temiz, içten bir çalışmaya götüren, tabiatı duyguyla, akıllıca yorumlattıran bir eğitimci olmuştur³⁷.

Derslerinde, konuşmalarında ve yazılarında; akademik sanata karşı çıkmış buna karşın Cezanne'ın sanat anlayışına duyduğu ilgi ve hayranlığı belirtmiş, hatta Picasso ve Sürrealistlerin Cezanne'ın yaptığı atılımlar üzerinde yürüyerek başarıyı bulduklarını savunmuştur. Soyut anlatımların ifade gücünü aradıklarını savunduğu, Picasso, sürrealistler ve kübistleri, "*saf bir estetik zarif ve kahramanca, fakat ileri gitmeyen aciz reaksiyonu*" olarak tanıtmaktadır. Lévy'e göre bu arayışlar, yeni bir akademizmdir ve akademizmin soğuk ve gereksiz olan niteliğini korumaktadır. Bireysel ve atılcı duyarlıkları, bu sanat akımlarını ve sanatçıları delilerin ve çocukların desenleri üzerinde gereğinden fazla araştırma yapmalarına ve bu anlayışa ulaşmalarına neden oluşturduğunu savunmuştur. Bu nedenle Lévy Atölyesi'nde, Cezanne'ı temel değer alan, Derain, Corot eserlerini taşıyan bir modern sanat anlayışı benimsenmiş ve bu niteliğe uygun bir öğretim sistemi uygulanmıştır³⁸.

Lévy'nin doğa karşısında doğrudan çalışmayı yeğleyen bu anlayışı, yetiştirdiği öğrencileri üzerinde birkaç yıl içinde tesirini göstermiş ve Lévy atölyesinde çalışan öğrencilerden bazıları 1940'lı yılların başında "*Liman Sergisi*" ile sanat anlayışlarının ilk örneklerini topluma tanıtmışlar ve "*Yeniler Grubu*" adıyla Türk resim sanatı tarihine geçmiştir. Bunlar arasında adı geçenler özellikle 1950 sonrası Türk resmine damgasını vuran sanatçılardan; Nuri İyem, Ferruh Başağa, Avni Abraş, Selim Turan, Fethi Karakaş, Mümtaz Yener, Turgut Atalay, Agop Arad ve Haşmet Akal gibi isimlerdir³⁹.

Estetik eğilimleri bakımından 1940'lı yıllara kadar üstünde durulmayan bir sorunu ortaya koymaya çalışan "*Yeniler Grubu*" yerel ulusal bir sanat düşüncesi ile ortaya çıkmışlardır. *Yeniler*'in ele aldıkları bu sorun daha önce Bedri Rahmi ve Turgut Zaim tarafından ortaya konulmaya çalışılsa da belirli bir sistem ve teoriye dayandırılmamıştır.

³⁴ ÇAYKARA; a.g.e.k.

³⁵ ÖZSEZGİN; a.g.e., s:145-146.

³⁶ ÖZSEZGİN; a.g.e., s:145-146.

³⁷ BERK & GEZER; a.g.e., s:69.

³⁸ GİRAY; a.g.e., 1997-b, s:430.

³⁹ BERK & GEZER; a.g.e., s:69.

Ancak “Yeniler” topluca yerel bir sanat düşüncesi fikri etrafında toplanmışlar ve Türk resminin, memleket yaşantısından alınan konularla ve konuya uygun bir üslupla gerçek kimliğine kavuşturulabileceğine inanmışlardır⁴⁰. Tamamen Léopold Lévy düşüncesi ile çakışan bu anlayışın temelinde ise toplumcu ya da toplumcu gerçekçi bir sanat anlayışı yatmaktadır⁴¹.

Bu yıllarda sıcak savaşın yıkıcılığının, acımasızlığının içinde yaşayan Batılı sanatçılar da, aynı duyarlık içinde ekspresyonist bir anlayışla toplumsal karmaşayı ve savaşa yenilen insanlık değerlerinin resimlerini yapmışlardır⁴².

Yeniler’in mücadelesinin sürdüğü 1940’lı yıllarda, Léopold Levy ile aynı tarihlerde akademi’de göreve başlayan ve Lévy’nin asistanlığını yürüten Bedri Rahmi Eyüboğlu da Türk resminin kimlik arayışına cevap olarak geleneksel sanatları görmüştür. Eyüboğlu, güçlü kişiliğiyle sanatçılar ve aydınlar arasında etkili bir konuma sahip olmuş, akademi öğrencilerini kendi düşünceleri doğrultusunda eğitmeye çalışmıştır. Batı resminin teknik özelliklerini geleneksel Türk el sanatlarının kaynaklarıyla birleştirmek, Türk resim sanatını özgün bir kimliğe kavuşturmak, daha da önemlisi, Batı resmini taklit etmekten kurtarmak onun tek amacı olmuştur. Esasen 1937’den sonra Akademi’den yetişen sanatçılar üzerinde bu temel felsefenin yönlendirici etkisini görmek mümkündür. Bu etkide Lévy’nin yabana atılmayacak bir yerinin olduğu da bellidir. Zira, uzun süre Lévy ile birlikte çalışan Eyüboğlu, Lévy’nin kendisi ve diğerleri üzerindeki etkisini şöyle dile getirmektedir; “...1937’de Akademi resim bölümünün başına getirilen Léopold Lévy’nin bir kolu bendim, bir kolu Cemal Tollu. On üç sene beraber çalıştık. Lévy yüzde yüz namuslu bir insan ve iyi bir ressamdı. Bizim kuşakta büyük etkisi olmuştur. Bu etki öğretmen olarak çok işime yaradı. Öğrencilerim de bundan faydalandı...”⁴³.

Bedri Rahmi’nin de belirttiği gibi, kendisinin ve Cemal Tollu’nun dışında, Léopold Lévy tarafından akademiye alınan Zeki Faik İzer, Nurullah Berk ve Sabri Berkel’in üzerinde de Lévy’nin etkisini görmek mümkündür. Bu konuda Adnan Turani; “İkinci Dünya Savaşı’ndan önce İstanbul’a akademiye öğretmen olarak gelen Léopold Lévy’nin kimi sanatçılarımız üzerinde etkileri görülmeye başladı. Hatta bu ressamın birçok sanatçımızın kişiliğini silip süpürürcesine bir etki yaptığı da dikkati çekmeye başladı”⁴⁴ demektedir.

Lévy’nin öğretilerinden hem kendisinin hem de öğrencilerinin yararlandığını belirten Bedri Rahmi Eyüboğlu’nun atölyesinde altı yıl öğrenim gören on öğrenci, 1946 yılında *On’lar Grubu*’nu kurmuşlardır. Bunlar; Fikret Elpe, Mustafa Esirkuş, Leyla Gamsız (Sarptürk), Nedim Günsür, Saynur Kıyıcı, Mehmet Pesen, Hulusi Sarptürk, İvy Stangali, Fahrünnisa Sönmez ve Meryem Özacul’dur⁴⁵. *Onlar Grubu*’nun Akademi’nin yemekhanesinde açtığı ilk sergisinde, yemekhane kapısını süsleyen afişte göze çarpan iki motif bulunmaktadır. Bunlar Anadolu’nun göbeğinden devşirilmiş saf bir kilim nakışı ve İspanyol ressam *El Greco*’nun ünlü bir tablosundan alınma insan figürüdür. Kişilikli bir İspanyol ressamı olan *El Greco*’nun eserinin yanına bir *Avşar* kilimi motifini oturtmak, kendi kültür sentezini kurmaya yönelik bir çabanın

⁴⁰ Nurullah BERK; “50. Yılda Resim Sanatımız ve Gelişmeler”, Kültür ve Sanat Dergisi, İstanbul, Mayıs 1979, s:116.; Hüseyin ELMAS; **Çağdaş Türk Resminde Minyatür Etkileri**, İl Kültür Müdürlüğü Yayınları, Konya, 2000, s:72.

⁴¹ ELMAS; a.g.e., s:72.; ÖZSEZGİN, a.g.e., s:40.

⁴² GİRAY; a.g.e., 1997-b, s:420.

⁴³ ELMAS; a.g.e.,s:72.; Bedri Rahmi EYÜBOĞLU; **Resme Başlarken**, İstanbul, 1986, s:20.

⁴⁴ Adnan TURANI; **Dünya Sanat Tarihi**, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1999, s:671.

⁴⁵ ELMAS; a.g.e., s:80.; Gönül GÜLTEKİN; **Batı Anlayışına Dönük Türk Resim Sanatı**, İstanbul, 1992, s:16.; Esin YARAR DAL; “**On’lar Grubu**”, Yeni Boyut, Sayı:24, Haziran 1984, s:4.

işareti olarak görülebilir. *Onlar Grubu*'nun kurucu üyeleri ve hemen arkasından onlara katılan başka genç ressamlar, her iki motife de sahip çıkacaklarını, ne bütünüyle birine, ne de öbürüne yönelmenin çağdaş sanat oluşumları açısından tutarlı sayılmayacağını belirtmişlerdir⁴⁶.

Anlaşıldığı üzere, *Onlar Grubu*'nu bir araya getiren sanat görüşleri, dönemlerinin ve özellikle de Akademi hocaları olan sanatçıların da benimsedikleri değerlerdir. Bu nedenle doğrudan olmasa da dolaylı olarak *Onlar Grubu* üzerinde Léopold Lévy'nin etkisinin olduğu söylenebilir.

Resim atölyesi şefi olarak yetiştirdiği birçok öğrenci üzerinde olumlu bir takım etkilerinin olduğu birçok eleştirmen tarafından vurgulanan Lévy, zaman zaman olumsuz görülen yönleriyle de eleştirilmiştir. Olumsuz açıdan en çok eleştirilen yönü renkçi bakışa sahip olmamasıdır. Bu konuyla ilgili olarak dönem yazarlarından birisi “ *Elbette değerli ve dikkate layık bir sanatkâr olan Mösyö Léopold Lévy'nin, Allah'ın insanlara en büyük ihsanlarından biri olan renkleri pek de sevmeyerek, bütün eserlerini gümüşü bir ahenk içine gömdüğüne ise epey zamandan beri vakıfım* (Resim-1). *Hatta kendisinin etkisi ve nüfuzu altında, pek çok genç ressamımıza da, böyle sise gömülmüş resimler âdeti geldiğini, iki üç seneden beri farketmişimdir*”⁴⁷ demektedir.

Resim-1: Léopold Lévy, *Natürmort, Tuval Üzerine Yağlıboya, 60x45cm., İstanbul Resim ve Heykel Müzesi.*

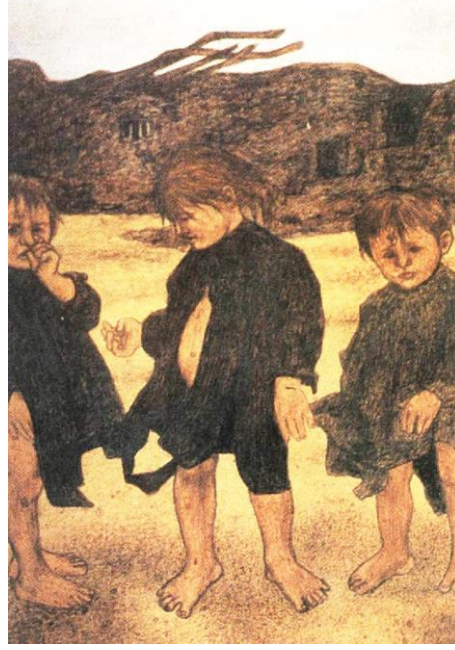
Léopold Lévy'nin atölyesinden yetişmiş olan Neşet Günal'ın kendi çalışmaları hakkındaki yorumu, Lévy'nin öğrencileri üzerindeki bu çok yönlü etkisini ortaya koyması bakımından önemlidir.

Güenal “*Ben uzun yıllar yeteneğimi, kişiliğimi sorguladığımda gördüm ki, akılcı yanım, yapıcı yanım daha güçlü. Renkçi coşkulara açık değilim. En renkçi olmak istediğim zaman bile*

⁴⁶ ELMAS; a.g.e., s:81.

⁴⁷ ÖZDEMİR; a.g.e., s:168.

rengin kendiliğinden yapının arkasına itildiğini görüyordum. Bu nedenle desen'i yapıcı, kurucu öge, renk'i de yardımcı öge olarak benimsedim..."⁴⁸ demektedir (Resim-2).

Resim-2: Neşet Günel, *Çocuklar, Yağlıboya ve Suluboya, 33x27 cm.*, Türkiye İş Bankası Koleksiyonu.

Resimlerinde renk ögesine fazla yer vermemesi nedeniyle sert eleştirilere maruz kalan Lévy, Güzel Sanatlar Mecmuası'nda yayınlanan bir makalesinde renk konusundaki düşüncelerini şu şekilde ortaya koymaktadır; *"Renk herhalde, bizi teskin eden, fakat aynı zamanda şaşırtan bir 'allıktan' başka bir şey değildir. Eğer resim sadece renk problemini nazar-ı itibara almak vaziyetinde kalsaydı, ikinci dereceden bir sanat olurdu"*⁴⁹.

Léopold Lévy'nin, Güzel Sanatlar Akademisi Resim Bölümü Başkanı olarak yetiştirdiği öğrencileri ve çeşitli yayın organlarında yazdığı yazılarıyla Türk resmi üzerinde kesin bir etkiye sahip olduğu, kendisini Türkiye'den göndermek üzere başlatılan kampanyalardan da anlaşılmaktadır.

Zira, 1947 yılında Lévy'nin Akademi ile sözleşmesinin feshi yolunda bir kampanya başlatılmıştır. Bir gazete yazısında, *"Tiyatromuzu nasıl Carl Ebert'den kurtardıysak, resmimizi de Lévy'den kurtarmalıyız"* denmektedir. Bu yazıda Çallı, Onat, Duran, Bereketoğlu ve Akdik gibi sanatçıların: Lévy'nin gitmesini istedikleri açıkça ortaya konmuştur⁵⁰.

Lévy ile ilgili, *Son Saat Gazetes'i*'nin 14 Mart 1949 tarihli sayısının ikinci sayfasında çıkan bir haberde de; *"Prof. Lévy Güzel Sanatlar Akademisinden ayrılıyor – Profesörün yerine başka birisinin getirilmesi düşünülüyor"* başlığı yer almıştır. Fakat bu haber, 16 Mart 1949 tarihli, Akademi Müdürü Zeki Faik İZER imzalı bir yazıyla tekzip edilmiş ve gerçek olmadığı, gazete yönetimine bildirilmiştir. Ancak, bu haberin doğru olduğu yine Akademi Müdürü imzasıyla, Milli Eğitim Bakanlığına gönderilen, 8 Ağustos 1949 tarihli yazıdan anlaşılmaktadır. Yazıda; 16 Kasım 1949 tarihinde sözleşmesi sona erecek olan Lévy için;

⁴⁸ Mehmet ERGÜVEN; **Neşet Günel**, Bilim Sanat Galerisi Yayınları, İstanbul, 1996, s:22.

⁴⁹ ÖZDEMİR; a.g.e., s:168.

⁵⁰ TANSUĞ; a.g.e., s:192.

“...1936 yılından beri Akademide çalışmakta olan Léopold Lévy şimdiye kadar kendisinden beklenen hizmeti tamamlamış ve yapacağı kalmamış bir durumdadır. Son bir yıl zarfında Léopold Lévy Akademi için hiç faydalı olamamış ve kayıtsızlık içinde vakit geçirmiştir... Bölüm Şefi olarak Léopold Lévy'nin Akademide yapacağı iş kalmamıştır. Esasen Şeflik, Esbek Müdür Namık İsmail zamanında mütehasıs olarak Almanya'dan getirilmiş olan Eglí'nin ıslahatını desteklemek üzere yalnız Mimari Şubesi için ihdas olunmuş ve o tarihten sonra getirilen Mimar uzmanlara aynı maksatla bu unvan verilmiştir. Bugün için ıslahat devresi tamamlanmış ve kapanmış bulunduğu... Şef'e herhangi bir vazife kalmamış bulunmaktadır” ifadeleri ile sözleşmesinin yenilenmeyeceği ifade edilmiştir⁵¹.

Léopold Lévy, hakkındaki tüm bu olumsuz tavra karşın çok nazik bir üslupla kaleme aldığı ve GSA müdürlüğüne verdiği 1 Kasım 1949 tarihli dilekçesi ile Akademi'deki hocalığını sona erdirmiştir. Lévy, dilekçesinde; Akademi'deki 13 yıllık bir çalışmadan sonra memleketine dönmeye karar verdiğini ve bunun hazırlıkları içerisinde olduğunu belirterek; “Türkiye'ye gelmeden evvel memleketimde işgal etmiş olduğum mevki dolayısıyla Akademiniz Resim Şubesi Şefliği için davet edilmiş bulunuyordum. Bu defa dönüşümde de aynı mevki almayı ümit ediyorum. Burada geçirdiğim uzun zaman zarfında, memleketimde biraz unutulmuş sayılma tehlikesi mevcut olmakla beraber, inanınız ki, her zaman benimde vatanım sayılan memleketinizden en güzel hatıralarla dönmüş olacağım. Bundan sonra Fransa'ya gelecek olan genç Türk sanatkârlarına tüm kalbimle yardım etmeyi, her zaman, sizin arzunuz üzerine ve benim imkânlarım dâhilinde, kendime en büyük zevk bileceğim...”⁵² demiştir.

İstifasını verdiği 1949'da Paris'e giderken, geride, yetiştirdiği Nuri İyem, Avni Arbaş, Selim Turan, Tiraje Dikmen ve Nejad Devrim gibi isimlerin bulunduğu çok sayıda ressam vardır. O dönem genç kuşak Türk ressamlarına çığır açmış, resim dillerini bulmalarında bir usta olarak, sessiz ve derinden katkıda bulunmuştur. Lévy, Paris'te düzenlettiği vasiyetnamesinde, eserlerinin değerlendirilmesi için Tiraje Dikmen isimli Türk kızını görevlendirdiğini belirtmiştir. Bugün Dikmen, Lévy'nin vasiyetini tek başına sürdürmektedir⁵³.

İyi ya da kötü Türkiye'de yaşadığı her şeye rağmen, yaşama veda ettiği 1966 yılına kadar, Paris'te bir Türk dostu olarak yaşamını sürdüren⁵⁴ Lévy; “Resim sanatı, sanatkârın şahsi güzellik görüş ve duyularını renkler ve şekillerle ifadesi demektir. Yani kendilerini bu mesleğe verebilenler yalnız hakiki bir güzellik aşkını kendi nefislerinde duyabilenlerdir. Onlar ancak bu samimi ve derin sevgi sayesinde ki maksatlarına ulaşabilmek için önlerine çıkan bütün güçlükleri neşe ile karşılayabilirler”⁵⁵ demiştir.

SONUÇ

Léopold Lévy'nin, Türkiye'de Güzel Sanatlar Akademisi Resim Bölümü Başkanlığını yürüttüğü 1937-1949 yılları arasındaki on üç yıllık süreçte, akademisyen-sanatçı kişiliğiyle, üslup ve konu yaklaşımıyla Çağdaş Türk Resmî'ne katkılarını şu şekilde sıralayabiliriz.

1- Resim ve Heykel Müzesinin kuruluşu aşamasında, müzenin geliştirilmesi ve zenginleştirilmesinde bizzat çalışmıştır.

⁵¹ Ataman DEMİR; *Léopold Lévy Arşivindeki Belgeler Işığında Güzel Sanatlar Akademisi'nde Yabancı Hocalar*, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2008, s:121-122.

⁵² DEMİR; a.g.e., s:122.

⁵³ ÇAYKARA; a.g.e.k.

⁵⁴ TANSUĞ; a.g.e., s:192.

⁵⁵ ÇAYKARA; a.g.e.k.

2- Hâlâ müzede bulunan, Bonnard, Derain, Marquet, Segonzac, Braque, Picasso, Matisse ve Dufy gibi değerli ressamın eserlerinin müze koleksiyonuna katılmasında önyak olmuştur.

3- Devlet Resim ve Heykel sergilerinde jüri üyeliği yapmıştır.

4- Öğretileri ışığında hareket ederek özgünleşme, yöreselleşme ulusal bireşimlere ulaşma çabasıyla “Yeniler Grubu” nu kuran öğrencilerini desteklemiştir.

5- Akademiadaki eğitiminde öğrencilerini içten bir çalışmaya götüren, tabiatı duyguyla, akıllıca yorumlattıran bir eğitimci olmuştur. Özellikle sağlam bir desen eğitimi almalarını sağlamış, öğrencilerinin doğadan çalışmasını ve doğayı analiz etmesini cesaretlendirmiştir. Nuri İyem, Haşmet Akal, Avni Arbaş, Nejad Melih Devrim, Ferruh Başağa, Selim Turan, Neşet Günal, Turgut Atalay, Fethi Karakaş ve Fethi Kayaalp gibi Türk resminin önde gelen isimlerinin sanatçı kişiliklerinin gelişiminde Lévy’nin bu tutumunun etkisi olduğu söylenebilir.

6- Asistanı Sabri Berkel’in yardımıyla İstanbul’da bir gravür atölyesi, Bursa’da da bir resim atölyesi kurulmasını sağlamıştır.

7- Kişisel sergiler açmış ve sanat alanında makaleler yazmıştır. Açtığı kişisel sergiler ve alanında yazdığı makalelerle Türk sanat ortamını etkilediği söylenebilir.

Ayrıca, Türk resmi üzerine inceleme yapan araştırmacılar özellikle Léopold Lévy’nin Güzel Sanatlar Akademisi Resim Bölümü Başkanlığını yaptığı 1940’lı yıllarda Türkiye’nin sanat çerçevesini belirleyen üç önemli aşama olduğu görüşünde birleşmektedirler.

Bunlardan ilki, resim ve heykel müzesinin kurulması, ikincisi açılan devlet resim heykel sergileri, üçüncüsü ise yöresel Türk resminin doğması adına atılan büyük adımlardır.

Araştırma kapsamında da incelendiği gibi, Léopold Lévy belirtilen her üç alanda da Türk resmine ciddi katkılar sağlamıştır.

KAYNAKÇA

- BERK, Nurullah & GEZER Hüseyin;** Elli Yılın Türk Resim ve Heykeli, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 1973.
- BERK, Nurullah;** "50. Yılda Resim Sanatımız ve Gelişmeler", Kültür ve Sanat Dergisi, Mayıs 1979.
- BERK, Nurullah & TURANİ, Adnan;** Türk Resminde Modern Eğilimlere İlk Adımlar Başlangıcından Bugüne Çağdaş Türk Resim Sanatı Tarihi, Cilt:2, Tıglat Basımevi, İstanbul, 1981.
- BİLEN BUĞRA, Hatice;** 1914'lerden 1949'lara Türk Resim ve Romanında Gerçekçilik, Ötüken Neşriyat A.Ş., İstanbul, 2007.
- DEMİR, Ataman;** Arşivdeki Belgeler Işığında Güzel Sanatlar Akademisi'nde Yabancı Hocalar, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2008.
- ELMAS, Hüseyin;** Çağdaş Türk Resminde Minyatür Etkileri, İl Kültür Müdürlüğü Yayınları, Konya, 2000.
- ERGÜVEN, Mehmet;** Neşet Günel, Bilim Sanat Galerisi Yayınları, İstanbul, 1996.
- EYÜBOĞLU, Bedri Rahmi;** Resme Başlarken, İstanbul, 1986.
- GİRAY, Kıymet;** Türkiye İş Bankası Resim Koleksiyonu, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 1997.
- GİRAY, Kıymet;** Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, Cilt:1, YEM Yayınları, İstanbul, 1997.
- GÜLTEKİN, Gönül;** Batı Anlayışına Dönük Türk Resim Sanatı, İstanbul, 1997.
- ÖNDİN, Nilüfer;** "Cumhuriyet'in Kültür Politikası ve Sanat", Sanat Dünyamız Kültür ve Sanat Dergisi, Sayı: 89, İstanbul, Güz 2003.
- ÖZDEMİR, Nurdane;** Anadolu Halk Kültüründe Resim, Heykel ve Müziğin Yeri, Önemi, Nurol Matbaacılık, Ankara, 1997.
- ÖZKAN, Çağdaş;** Soyut ve Soyutlamacı Eğilimler Kapsamında Türk Resminde "Manzara", Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Resim Ana Sanat Dalı, İzmir, 2007.
- ÖZSEZGİN, Kaya;** Başlangıcından Bugüne Çağdaş Türk Resim Sanatı Tarihi, Cilt:III, Tıglat Basımevi, İstanbul, 1982.
- RONA, Z.;** Léopold Lévy, Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, YEM Yayıncılık, İstanbul, 1997.
- TANSUĞ, Sezer;** Çağdaş Türk Sanatı, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2008.
- TURANİ, Adnan;** Dünya Sanat Tarihi, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1999.
- ÜSTÜNİPEK, Şeyda;** 1936-1950 yılları arası Güzel Sanatlar Akademisi: Léopold-Lévy Ve Atölyesi, Doktora Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı, İstanbul, 2009.
- YARAR DAL, Esin;** "On'lar Grubu", Yeni Boyut, Haziran 1984.

ELEKTRONİK KAYNAKÇA

- ÇAYKARA, Emine;** Lepold Levy, Tempo 1995, <http://www.eminecaykara.com/index.php?bolum=yazidetay&id=30>. (Erişim Tarihi:16.03.2011, 22:36).
- YILMAZ, Levent;** Leopold Levy, http://www.felsefeekibi.com/sanat/isimler/isimler_alfabetik_levy_leopold.html. (Erişim Tarihi:16.03.2011, 22:30).
- YOLCU, Enver;** Türkiye'de Sanat Eğitiminin Tarihçesi, <http://www.geocities.com/enveryolcu/egitim/tarihce.html> (Erişim Tarihi: 01.12.2005, 19:35).

